

BERGEN
KOMMUNE

ÅRSPLAN 2023 – 2024

Bjørgedalen barnehage

Forord

Bergen kommune har felles mal for årsplan i de kommunale barnehagene. Barnehagene utarbeider sine årsplaner ut fra en fastsatt ramme som samsvarer med kravene til årsplan slik de er beskrevet i barnehageloven og forskrifter. Ny rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver trådte i kraft fra 1.august 2017 og er en forskrift til barnehageloven.

Kvalitetsutviklingsplanen for kommunale barnehager i Bergen kommune trer etter planen i kraft 01.01.2018. Den beskriver eiers lokale tilpasninger til rammeplanen og prioriteringer for perioden 2018-2021. Hovedsatsningsområdet i kvalitetsutviklingsplanen er *Grunnlag for livslang læring i det 21. århundre*. Planhierarkiet er synliggjort i modellen

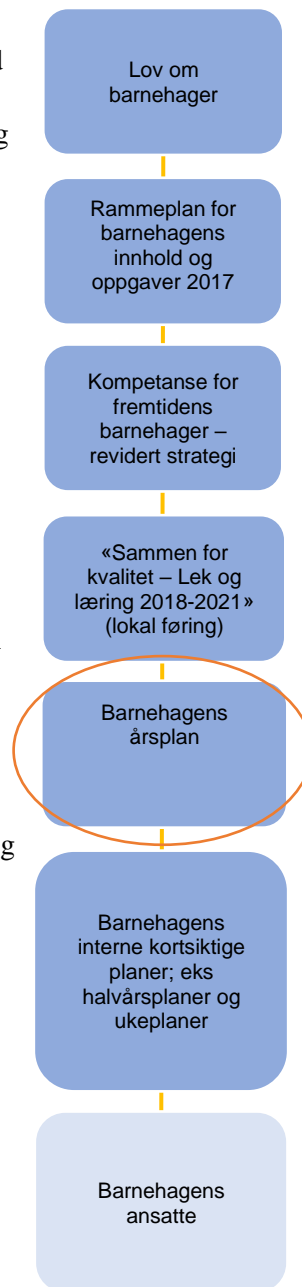
Årsplanverket til de kommunale barnehagene i Bergen kommune er delt i to:

- **Del en** beskriver mål og aktiviteter for årets satsinger og gir informasjon om hvordan disse følges opp, dokumenteres og vurderes. Årsplanen del en har et tidsperspektiv på 1 år og følger barnehageåret.
- **Del to** beskriver barnehagens satsninger og arbeid på et mer grunnleggende og generelt nivå. Årsplanens del to inneholder informasjon om hvordan barnehagen vil arbeide med danning gjennom omsorg, lek og læring for å fremme barns allsidige utvikling i samarbeid og forståelse med barns hjem. Videre redegjør barnehagen for hvordan det arbeides med progresjon i barnas pedagogiske tilbud gjennom hele barnehageløpet.

Som barnehageeier er vi ansvarlig for at barn i våre barnehager får en god start på et livslangt læringsløp. Godt planleggingsarbeid gjennom felles planmaler er utgangspunkt for utnyttelse av kollektiv kapasitet. Årsplanen utarbeides i samarbeid mellom barnehagens ansatte, barn og foreldre og danner grunnlag for pedagogisk innhold, aktiviteter og samhandling gjennom året. Årsplanen er et arbeidsredskap for personalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser. Årsplanen gir informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til myndighetsnivåene, barnehagens samarbeidspartnere og andre interesserte.

BERGEN KOMMUNE

Etat for barnehage

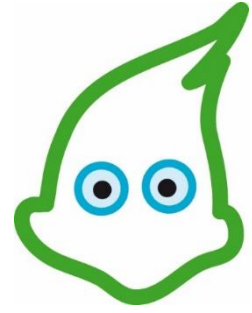

Innhold

Visjon og mål	5
Visjon – En mangfoldig barnehage av høy kvalitet for alle barn	5
Verdier.....	5
Mål.....	5
1.0 Barnehagens innledning	6
1.1 Struktur og organisering	6
1.2 Metodevalg	6
1.3 Kjerneverdier	7
1.3.1 Ser barnet	7
1.3.2 Varme	7
1.3.3 Inkluderende	7
2.0 Livsmestring for det 21. århundre.....	8
– medvirkende barn i lek og læring	8
2.1 Tilknytning	8
2.2 Lek.....	8
2.3 Læring.....	9
2.4 Barns medvirkning.....	9
2.5 Vennskap og felleskap.....	9
2.6 Mangfold	10
3.0 Barnehagens tema/prosjekt.....	11
3.1 Fagområder	12
3.1.1 Språk som basiskompetanse.....	15
3.1.2 Matematisk kompetanse	15
3.2 Digitale verktøy	16
Kultur/tradisjoner.....	17
4.0 Barnehagen som lærende organisasjon.....	19
4.1 Barnehagens utviklingsarbeid.....	19
4.2 Dokumentasjon, vurdering og oppfølging	19
4.2.1 Dokumentasjon	19
• Praksisfortellinger	19
• Barnesamtaler.....	19
• Bilder	19
• Vurderinger	19
4.2.2 Vurdering	19
4.2.3 Oppfølging	19

4.3 Barn og foreldres medvirkning i utviklingsarbeidet	20
I. Barnesyn og læringssyn	21
II. Pedagogisk relasjonskompetanse	22
III. Danning gjennom omsorg, lek og læring.....	23
IV. Progresjon i barnehagens pedagogiske innhold	24
V. Overganger	25
a. Tilvenning i barnehagen	25
b. Overganger og sammenheng innad i barnehagen	25
c. Samarbeid og sammenheng med skolen.....	25
VI. Foreldremedvirkning	26
VII Bærekraftig utvikling	27
VII Psykososialt barnehagemiljø.....	28
IX Barns seksuelle helse	28

Visjon og mål

Visjon – En mangfoldig barnehage av høy kvalitet for alle barn

I en mangfoldig barnehage av høy kvalitet skal barn få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter med utgangspunkt i egne forutsetninger og interesser.

Verdier

Det er utviklet et verdigrunnlag som skal sikre det enkelte barn trygghet, læring og utvikling i hverdagen. Verdigrunnlaget består av *varme, ser barnet og inkluderende*. Verdiene gir retning for det pedagogiske arbeidet og samhandlingen med barn og foresatte. Barnehagene beskriver i kapittel 1 hva de legger i disse verdiene.

Mål

Bergen kommune ønsker som eier å gi retning for de kommunale barnehagene gjennom målsettingen:

Livsmestring for det 21. århundre – medvirkende barn i lek og læring

Grunnlaget for trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd legges i tidlig barndom og barnehagen har en sentral plass i dette. Livsmestring handler også om å møte motstand, håndtere utfordringer og være utholdende. Våre barnehager skal kjennetegnes ved at barnet:

- Opplever vennskap og fellesskap
- Erfarer trygghet og tilknytning til personalet
- Opplever spenning og glede i variert lek
- Er aktivt og medskapende i lek og læring
- Bruker sin kreativitet og søker utfordringer i lek og læring
- Blir møtt på sine uttrykk, sin undring og utforskertrang
- Opplever en barndom preget av mangfold, likeverd og respekt
- Utvikler sin språkkompetanse og sin matematiske kompetanse

1.0 Barnehagens innledning

1.1 Struktur og organisering

Bjørgedalen barnehage er en barnehage med fire avdelinger og dette barnehageåret har vi 67 barn. Vi har 8 pedagoger og 8 barne- og ungdomsarbeidere/assistenter i ulike stillingsprosjenter.

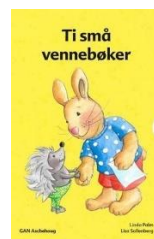
- Krabben - avdeling for 1 - 2 åringer med 13 barn og 4,4 ansatte.
- Blåskjellet - avdeling for 2 - 6 åringer med 18 barn og 3,5 ansatte.
- Kråkebollen – avdeling for 2 - 6 åringer med 18 barn og 3,5 ansatte.
- Sjøstjernen – avdeling for 2 – 6 åringer med 18 barn og 3,5 ansatte.

Avdelingene er fysisk adskilte, men har et tett samarbeid. Det kan bli endringer i barnegruppene i løpet av barnehageåret, dvs. hvis barn slutter, flytter over på annen avdeling el.

- Sjøstjernen Tlf.: 53034062/ 40814463
- Kråkebollen Tlf.: 53034063/ 40814464
- Blåskjellet Tlf.: 53034064/ 40814465
- Krabben Tlf.: 53034061/ 40814466

1.2 Metodevalg

Alle ansatte har opplæring i enten samspillsmetoden Dialog eller ICDP. Vi bruker *Grønne tanker-glade barn* som er et psykopedagogisk materiell som har til hensikt å stimulere barns tanker og følelsesbevissthet. I tillegg bruker personalet hjerteprogrammet og vennebøker.

1.3 Kjerneverdier

«Verdiene gir retning for det pedagogiske arbeidet og samhandlingen med barn og foresatte.»

1.3.1 Ser barnet

«Vi ser det enkelte barns egenverdi. Barnet gis gode betingelser for læring og utvikling basert på vår anerkjennende væremåte.»

- Vi ser hvert enkelt barn som et eget individ og som en del av en større gruppe.
- Vi tar barndommens egenverdi på alvor. Dette innebærer å la barn leke og bruke tid på aktiviteter de synes er meningsfulle.
- Vi er lydhøre for barnas uttrykk og imøtekommer deres behov for omsorg med sensitivitet.

1.3.2 Varme

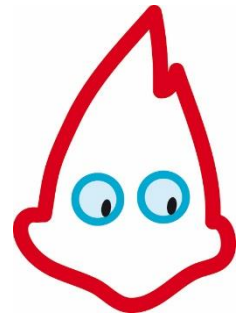
«Vi gir barnet omsorg og trygghet. I møte med barn skal vår hjertevarme gi næring og vekstmulighet.»

- Vi møter alle barn med åpenhet, varme og interesse. Vi viser omsorg for hvert enkelt barn.
- Vi bidrar til at barna kan utvikle tillit til seg selv og andre.
- Vi støtter og oppmuntrer barn til å vise omsorg for andre og til selv å kunne ta imot omsorg.

1.3.3 Inkluderende

«Vi skaper gode relasjoner, der alle barn blir sett og bekreftet. Det enkelte barn skal oppleve gleden av å tilhøre små og store fellesskap.»

- Vi støtter barns initiativ til samspill og bidrar til at alle barn kan få leke med andre, oppleve vennskap og lære å beholde venner.
- Vi støtter barna i å ta andres perspektiv, å se en sak fra flere synsvinkler og reflektere over egne og andres følelser, opplevelser og meninger.

2.0 Livsmestring for det 21. århundre

– medvirkende barn i lek og læring

2.1 Tilknytning

Mål: Barna i vår barnehage skal oppleve trygge og omsorgsfulle voksne.

Personalet skal:

- I samarbeid med hjemmet legge til rette for en trygg og god oppstart for barna. Start samtalen er sentral i denne sammenhengen.
- Skape trygge overganger for barn og foreldre i alle situasjoner.
- Tilpasse seg barnets ulike behov for beskyttelse og omsorg, og selvstendighet og mestring (trygghetssirkelen).

2.2 Lek

Mål: Barna skal oppleve å være en del av et inkluderende og inspirerende lekemiljø.

Personalet skal:

- Legge til rette for at alle blir inkludert i små og store grupper.
- Tilby et variert og inspirerende lekemiljø, ute og inne, tilpasset alle barna ut fra alder, interesser og forutsetninger.
- Ut ifra kunnskap om barnas lek og utvikling, være deltakende i leken.
- Gjennom barnesamtaler og observasjon av barnas lek, få innsikt i barnas behov for å kunne styrke deres evne til samspill og samhandling med andre.

2.3 Læring

Mål: Barna skal få oppleve et inspirerende miljø, som støtter opp om deres lyst til å utforske, lære og mestre.

Personalet skal:

- Sørge for et inkluderende fellesskap og legge til rette for at barna kan bidra i egen og andres læring.
- Støtte barnas refleksjoner rundt temaer, situasjoner og fenomen. Skape forståelse og mening sammen med barna.
- Bruke digitale verktøy for lekende utforsking på barnas premisser.

2.4 Barns medvirkning

Mål: Barna skal ha en aktiv og medskapende rolle i sin barnehagehverdag

Personalet skal:

- Gjennomføre barnesamtaler.
- Observere og være lydhør for alle barnas ulike uttrykk og behov.
- Bruke informasjon om barnas uttrykk og behov i planlegging av hverdagen.
- Dele barna i grupper som kan skape større rom for barnas spontanitet, innspill og uttrykk.

2.5 Vennskap og fellesskap

Mål: Barna skal føle seg betydningsfulle for fellesskapet, og erfare gode samspill med de andre barna og voksne i barnehagen.

Personalet skal:

- Lære barna om samspill, relasjoner og vennskap.
- hjelpe barna til å mestre balansen mellom egne behov og hensynet til andres behov.
- Bruke ulike metoder som Vennebøker, «Grønne tanker- glade barn» m.m.
- Tilrettelegge for lek og vennskap på tvers av avdelingene, som et ledd i forebygging av hendelser med ekskludering, mobbing og konflikter.
- Tilrettelegge for felles opplevelser.

2.6 Mangfold

Mål: Barna skal oppleve likeverd og likestilling uansett bakgrunn (sosial status, kultur, religion og språk, kjønn og funksjonsnivå).

Personalet skal:

- Være bevisst sine egne holdninger og være gode rollemodeller.
- Gjennom det daglige arbeidet vise at ulikheter og mangfold er en ressurs.
- Delta i barnas undring rundt det nye eller ukjente.

3.0 Barnehagens tema/prosjekt

«Barna skal utvikle kunnskaper og ferdigheter innenfor alle fagområder gjennom undring, utforsking og skapende aktiviteter, ut ifra sine forutsetninger» jfr. Rammeplan for barnehagen.

«Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder. Fagområdene skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse. Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold.» jfr. Rammeplan for barnehagen.

Vi setter opp tema gjennom året ut fra rammeplanens fagområder, barnehagens årsplan, faste tradisjoner/aktiviteter og barns interesser og behov.

Mål: Sikre at barna får erfaringer fra alle fagområdene i rammeplanen, i løpet av barnehageåret.

- Gi barna en aktiv og medskapende rolle i planlegging og gjennomføring
- Reflektere over opplevelser og erfaringer
- Sørg for mestringsopplevelser
- Gi barna utfordringer tilpasset sine erfaringer, interesser, kunnskaper og ferdigheter

3.1 Fagområder

Etikk, religion og filosofi

Mål: Barna skal få kjennskap til, forstå og reflektere over grunnleggende normer og verdier.

- Få kjennskap og forståelse for grunnleggende verdier, som aksept og toleranse for ulikheter i et fellesskap, tradisjoner, høytider og merkedager.
- Gjennom hverdagen skal vi sammen med barna undre oss og filosofere over ulike temaer og fenomener.
- Vi blir kjent med en annen kultur, et annet levesett og en annen natur gjennom årets Forut-aksjon. I oktober arrangerer barnehagen aktiviteter med barna og foreldre får mulighet til å støtte aksjonen gjennom «symbolske» gaver.

Kunst, kultur og kreativitet

Mål: Barna skal få ta i bruk fantasi, kreativ tenkning og skaperglede.

- Vi skal være lydhøre, anerkjennende og imøtekomme barnas egen tradisjonskultur og barnekultur.
- Barna skal ha tilgang til gjenstander, rom og materialer som støtter opp om deres lekende og estetiske uttrykksformer.
- Vise barna hvilke muligheter vi har med naturens ulike materialer gjennom året.

Kropp, bevegelse og helse

Mål: Barna skal få erfaring med variert fysisk utfoldelse og oppleve mestring. De skal også få en bevissthet om sammenhengen mellom kroppens funksjoner og et sunt og variert kosthold.

- Alle avdelingene benytter seg av barnehagens flotte uteområde. Det allsidige og ulendte terrenget gir god motorisk trening for barn i alle aldre.
- Turer i nærområdet
- Avdeling Krabben utforsker barnehageområdet.
- Vi legger til rette for fysisk aktivitet både inne og ute.
- Vi serverer smørelunsj. Barna tar med egen matboks til frokost og frukt.
- Førskolegruppen går egne turer og benytter seg av aktivitetstilbud på Iskanten.
- Barnehagen skal bidra til at barna blir kjent med kroppen sin, gjøre barna trygge på egen kropp, utvikle bevissthet om egne og andres grenser, få en positiv oppfatning av seg selv og bli kjent med egne følelser.

Natur, miljø og teknologi

Mål: Barna skal få gode opplevelser gjennom å utforske naturen gjennom året.

- Vi går turer i nærmiljøet.
- Barna skal få en begynnende forståelse for hvordan man kan ta vare på og utvikle respekt for naturen.
- Barna vil få kjennskap til menneskets livssyklus.
- Årstidene er et naturlig tema gjennom året.

Nærmiljø og samfunn

Mål: Barna skal få utforske ulike landskap, bli kjent med steder i nærmiljøet, orientere seg og ferdes trygt.

- Om høsten går førskolegruppen tur og ser hvor skolestarterne bor (de som bor i nærområdet).
- Høstfest med lapskaus – foreldre blir invitert til middag i barnehagen.
- Gjennom Forut-aksjonen blir vi kjent med en ny familie og deres land, levesett og natur. Vi blir i år kjent med Hamphless fra Malawi.

- Vi markerer Samenes nasjonaldag 6. februar.
- Vi markerer Norges nasjonaldag 17. mai.
- Førskolebarna besøker nærskolene og SFO, og har blant annet fokus på trafikkregler og skolevei.
- FAU arrangerer sommerfest i barnehagen for barn og foreldre.

3.1.1 Språk som basiskompetanse

Mål: Barna skal lære å bruke språket som redskap for tenkning og som verktøy for å uttrykke egne tanker og følelser.

- Vi har et bevisst personale som stimulerer barna språklig i alle hverdagens aktiviteter, og som har kunnskap om barns språkutvikling.
- Vi skaper tid og rom til samtaler, undring og refleksjon.
- Vi bruker konkrete i formidling av sanger, fortellinger og i forhold til aktuelt tema.
- Avdelingene bruker dagtavle og bilder som støtte til språkutvikling; gjentakelse, rytme, visualisering, tilføre nye ord og uttrykk, samt skape forutsigbarhet i hverdagen.
- Barnehagen har ulikt pedagogisk materiell til støtte og supplement i språkarbeid som *Snakkepakken*, *Språkspranget*, *Pangspillet* og *Babblerne*.
- Vi bruker sang og musikk som uttrykksform.
- Vi leser bøker og spiller spill sammen med barna – også digitalt.

3.1.2 Matematisk kompetanse

Mål: Å legge til rette for et læringsmiljø som stimulerer barnas matematiske interesser.

- Avdelingene bruker dagtavle som gir oversikt, dagsrytme, tidsbegrep, tall og telling, sortering, klassifisering, mengde og symboler.
- Personalet er bevisst barnas lek og hverdagsaktivitet i lys av matematiske begreper som tall, mengdeforståelse, målinger, romforståelse, sammenligninger, gjenkjenning, visualisering, sortering, mønstre og klassifisering.
- Barnehagen har matematisk materiell, Salaby og variert bruk av spill.

3.2 Digitale verktøy

Mål: Barna skal få ta i bruk digitale verktøy.

- Barnehagen bruker pedagogiske aktiviteter på SmartBoard.
- Vi bruker ulike søkemotorer som informasjonsverktøy.
- Vi bruker digitale verktøy til musikk og musikkformidling.
- Hver avdeling har prosjektor og digital lupe.
- Blåskjellet, Kråkebollen og Sjøstjernen har blitt utstyrt med Bee-bot og tilhørende matte.
- Barnehagen har fått høyttaler med mikrofon og ett digitalt fotoapparat.

Kultur/tradisjoner

Høstsuppe

Vi inviterer foreldre og søsken til høstsuppe tirsdag 12. sept. og onsdag 13. sept. Krabben og Blåskjellet tirsdag, og Sjøstjernen og Kråkebollen onsdag. Vi serverer suppe ved henting mellom kl. 15.00-16.00 disse dagene.

Brannvernuke

Nasjonal brannvernuke i uke 38 (18 – 22. sept.)

Forut-aksjon

Årets tema er «Hamphless og det varme hjertet». Her blir vi kjent med Hamphless fra Malawi. Læringsmål: Solidaritet – inkludering - toleranse – kulturforskjeller og fordeling av verdens ressurser.

Vi har aktiviteter som spill, film, musikk, fakta-hefter og lignende. Innsamlingsaksjonen blir i uke 43.

Julemusene

Dette er barnehagens eget julespill for de yngste barna. Det handler om en stor musefamilie som har mistet julegodteriet. Kan det være katten som kanskje har vært på ferde?

Lucia

Luciadag markerer vi onsdag 13. desember. Opprinnelig til minne om den hellige Lucia av Siracusa som led martyrdøden rundt år 300. For oss symboliserer dette å spre lys på en av årets mørkeste dager. Vi inviterer foreldre til Lussekatter denne dagen og Skrukketrollene går i opptog hvitkledd og med lys i hånd, mens de synger Luciasangen; «Svart senker natten seg».

Nissefest

Fredag 15. desember lager vi nissefest i barnehagen. Da kommer barna rødkledd og med nisseluer. Vi spiser grøt, går rundt juletreet, synger julesanger og kanskje kommer selveste Julenissen? Avdeling Krabben holder sin fest noe avskjermet.

Karneval

Som i Rio er det også karneval i Bjørgedalen barnehage. Fredag 23. februar er det sambarytmer og fargerike kostymer som møter oss. Vi går i opptog gjennom gangene i barnehagen, danser limbo med sambarytmer og synger sanger for alle som er til stede.

Påskefrokost

Sjøstjernen og Blåskjellet inviterer foreldre til påskefrokost tirsdag 19. mars. Kråkebollen og Krabben inviterer til påskefrokost onsdag 20. mars.

17.mai

Torsdag 16. mai lager vi til 17.mai-feiring i barnehagen. Da serveres pølser og is til alle og vi har tradisjonelle 17.mai-leker og går i tog.

Sommerfest

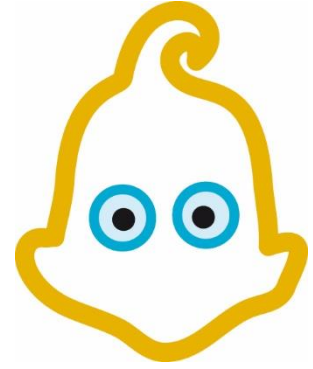
Torsdag 6. juni blir det sommerfest i barnehagen. Dette er et tradisjonelt program som Foreldrenes Arbeidsutvalg står bak. Foreldregruppen legger til rette for medbragt mat til buffé. Barna opptrer med sang og vi oppfordrer alle til å synge med!

Avslutningsfest for Skrukketrollene

Barnehagen arrangerer en høytidelig avslutningsfest for de som skal begynne på skolen. Dette skjer i juni på kveldstid og er en felles avslutning for de tre store avdelingene.

Fødselsdagsfeiring

Når barna fyller år, blir det feiret og markert i barnehagen. Vi henger ut flagg. De får bursdagskrone og de blir sunget for i samlingsstunden.

4.0 Barnehagen som lærende organisasjon

4.1 Barnehagens utviklingsarbeid

Mål: Et inspirerende leke- og læringsmiljø i barnehagen vår.

ReKomp prosjektet, «Regional ordning for kompetanseutvikling i barnehage», som vi har jobbet med i to år er nå avsluttet. Ut ifra sluttvurderingen på prosjektet, ønsker vi å fortsette å videreutvikle rommet som den tredje pedagog.

- Medvirkende barn.
- Fokus på leke- og læringsmiljøet inne. Videreutvikle rommet som den tredje pedagogen.
- Vi lager temakasser med ulikt materiell og produkter til inspirasjon i leken.

4.2 Dokumentasjon, vurdering og oppfølging

4.2.1 Dokumentasjon

- Praksisfortellinger
- Barnesamtaler
- Bilder
- Vurderinger

4.2.2 Vurdering

- Hvordan opplever barna lekemiljøet på avdelingene?
- Hva fungerer bra og hvorfor?
- Hvilke endringer må vi gjøre i det videre arbeidet?

4.2.3 Oppfølging

Utviklingsprosjektet vil bli evaluert våren 2024. Evalueringen vil danne grunnlag for hvordan vi arbeider videre med å opprettholde et inspirerende lekemiljø.

4.3 Barn og foreldres medvirkning i utviklingsarbeidet

Barna medvirker gjennom samtaler og i observasjoner. Foreldre medvirker gjennom gjensidig dialog med barnehagen, i foreldresamtaler, på foreldremøte og via FAU/SU.

Del to

I. Barnesyn og læringsyn

Barnet ses som subjekt, som aktivt deltagende i egen utviklings- og læringsprosess. Barnet opplever og erfarer sin verden innenfra, gjennom sin kropp, sine følelser og sitt sinn. Barnets iboende nysgjerrighet er en drivkraft i søken etter ny kunnskap. Utviklingen av en god selvfølelse avhenger av at barnet møter tilstedeværende, støttende voksne som forstår barnets intensjon. De voksne i barnehagen skal møte barnet som individ, ha respekt for barnets opplevelsesverden, bidra til at barna i fellesskap med andre utvikler et positivt forhold til seg selv og tro på egne evner. Vi skal møte dem med empati, slik at de selv utvikler sine egne empatiske evner. Ifølge rammeplanen skal barnehagens innhold bygge på et helhetlig læringsyn, der omsorg, lek og læring ses i sammenheng, og læringsmiljøet skal tilpasses hvert enkelt barn, uansett alder og forutsetninger. Gjennom tilrettelegging av leke- og læringsmiljøet og deltakelse i barns aktiviteter skal personalet sikre at rammeplanens målsettinger blir ivaretatt. Lærelyst og læringspotensial møtes, ivaretas og utfordres i et miljø preget av trygghet og inkludering. Barnehagen skal bidra til læringsfellesskap der barna får bidra i egen og andres læring. Kontekst, samhandling og meningsskaping er derfor sentralt når det kommer til læring. Læring ses på som en sosial og aktiv prosess, og personalets evne til å møte barna der de er har avgjørende betydning. De voksne skal være aktive bidragsytere barnets søken etter ny læring, skal ta del i barnets lek og være en trygg faktor i barnas evne til å skape gode relasjoner og vennskap.

II. Pedagogisk relasjonskompetanse

Pedagogisk relasjonskompetanse kan forstås som personalets evne til å se, forstå og justere seg til hvert enkelt barn, uten å gi opp sitt eget perspektiv, lederskap og integritet. Personalet skal møte barna med anerkjennelse, samt evne å se barnas fokus. Barnas opplevelser skal tilføres mening, og det skal settes positive og tydelige grenser når noe ikke er akseptabelt. Pedagogisk relasjonskompetanse handler også om at det er den voksne som alltid har ansvar for relasjonens kvalitet i samspill med barn. Ansattes møte med enkeltbarn og barnegruppe er den viktigste byggesteinen i et bærekraftig godt psykososialt barnehagemiljø. Barn som blir tatt på alvor og blir lyttet til motiveres for læring og utvikler tillit til seg selv og andre. Personalets refleksjonsevne og fagpersonlige kompetanse er også en grunnleggende forutsetning for barns utvikling og læring. Det stilles krav til profesjonsbevissthet og profesjonsetikk. Personalet skal se barnet og møte det med en varm og inkluderende holdning som til enhver tid er til det beste for barnet og for barnegruppen. Gjennom arbeid med pedagogisk relasjonskompetanse skal barnehagen bidra til at barna:

- opplever tilknytning til stabile, tilstedeværende voksne
- opplever at de blir sett, hørt og tatt på alvor
- opplever at de er inkludert og en del av et godt psykososialt fellesskap
- får uttrykke seg og får innflytelse på alle sider ved sitt liv i barnehagen

For å arbeide mot disse målene må personalet:

- systematisk reflektere over hvordan barnehagens barnesyn og læringssyn kommer til uttrykk i møte med barn og foreldre
- samhandle med foreldre og legge til rette for involvering i å utvikle et godt psykososialt miljø.
- utvikle sin kompetanse i å møte kulturelt mangfold på en inkluderende måte
- videreutvikle sin relasjonskompetanse gjennom sensitiviseringsprogram som ICDP/Samspillmetoden Dialog
- bygge sin virksomhet på prinsippet om likestilling mellom kjønnene, og aktivt arbeide for å rekruttere og beholde menn i barnehagen

Pedagogisk relasjonskompetanse er en forutsetning for å skape gode grunnlag for livslang læring i det 21. århundre, og barnehagen skal ha høy kvalitet på arbeidet med dette området.

III. Danning gjennom omsorg, lek og læring

Begrepet danning omfatter alle møter, opplevelser og erfaringer vi gjør gjennom hele livet som påvirker og danner oss som mennesker. Barna skal være aktive aktører i egne dannelsingsprosesser. Gjennom dette dannelsingsperspektivet vil vi beskrive hvordan barnehagen ser på omsorg, lek og læring for livsmestring i det 21. århundre.

Rammeplanen sier; «*Personalet skal arbeide for et miljø som ikke bare gjør barna til mottakere av omsorg, men som også verdsetter barnas egne omsorgshandlinger*». Med dette forstår vi vårt ansvar som rollemodeller i barnehagen. Omsorg er å ville hverandre vel, omsorg kan være blikkontakt, nærhet, tilknytning, men også at vi voksne er lydhøre for barnas uttrykk og imøtekommer dem med sensitivitet. Omsorg kan være nødvendig grensesetting og veiledning der vi voksne erkjenner vårt ansvar med å være større, sterkere, klokere og god for at barna får utvikle tillit til seg selv og andre. «*Leken er barnets naturlige uttrykksform og for barnet er leken et mål i seg selv. Barnet opplever ikke noen forskjell på lek og læring i sitt perspektiv. De lærer av alle sine erfaringer, og det er barnehagens oppgave å tilby et rikt og variert leke- og læringsmiljø som ivaretar rammeplanens mandat.*» (SFK-LOL 2018-2021). Med dette forstår vi vårt ansvar som bevisste voksne. Vi skal både tilrettelegge og gripe situasjoner der barna kan utfordres for å tillære seg holdninger, ferdigheter og kunnskap som styrker deres danning og utvikling. «*Læringskurven er brattest i barnets første leveår. Barnet lærer seg språk, de møter ulike mennesker, kulturer, normer, omgivelser og utfordringer. Alt barnet opplever bidrar til barnets dannelsingsprosesser og utvikling av grunnleggende kompetanse på ulike områder.*» (SFK-LOL 2018-2021). Med dette forstår vi at våre egne holdninger, ferdigheter og kunnskap er avgjørende for barnas utbytte av leke -og lærings situasjoner hos oss. Kvaliteten på vår tilnærming til barna påvirker både danning, omsorg, lek og læring. Vi må være i utvikling for å møte barna der de er individuelt, sosialt og i et samfunnsmessig perspektiv.

IV. Progresjon i barnehagens pedagogiske innhold

Progresjon i barnehagen innebærer at alle barn skal utvikle seg, lære nye ting og oppleve fremgang gjennom stadig nye opplevelser og erfaringer.

Progresjon i barnehagens innhold må ses i sammenheng med både barnas og barnegruppens progresjon. Dette er en kompleks prosess som handler om barns utvikling generelt og om barns utvikling i lek og i læringsprosesser.

For å få til dette skal personalet legge til rette for progresjon gjennom valg av pedagogisk innhold, arbeidsmåter, leker og materiell og utforming av fysisk miljø. Barn skal få utfordringer tilpasset sine erfaringer, interesser, kunnskaper og ferdigheter, samtidig som det skal tas hensyn til at hvert barn er unikt og utvikler seg ulikt og i forskjellig tempo.

Barna lærer best når det er balanse mellom de ferdigheter de innehar og de utfordringer de blir stilt overfor. Vi kan dele dette opp i to måter å se progresjon på i barnehagen:

Planer for hele barnegruppen:

- Barnehagens innhold (tema, alder, aktiviteter).
- Organisering av materiale og utstyr i barnehagen må tilrettelegges slik at barna har muligheten til utvidelse av sine aktiviteter.
- Progresjon i det pedagogiske arbeidet for barnegruppen må komme frem i planer.

Tilrettelegge progresjon for det enkelte barn:

- Styrker som barnet kan bygge på og områder barnet trenger støtte på.
- Oppdage, følge opp og utvide det barna allerede er opptatt av.
- Tilpasset det enkelte barn - bidra til at barna får mestringsopplevelser og samtidig har noe å strekke seg etter.

For å tilrettelegge for progresjon i barnehagens innhold må personalet både ha kunnskap innen de ulike tema og fagområdene i rammeplanen, og de må ha kompetanse om barns lærings- og utviklingsprosesser.

I arbeidet med fagområdene skal personalet oppdage, følge opp og utvide det barna allerede er opptatt av. De skal planlegge og tilrettelegge for alle barn og bidra til at barna får mestringsopplevelser, samtidig som de har noe å strekke seg etter.

Videre skal de legge til rette for fordypning, gjenkjennelse og gjentakelse. De skal introdusere nye perspektiver og tilrettelegge for nye opplevelser og erfaringer, og sørge for progresjon gjennom bevisst bruk av materiell, bøker, leker, verktøy og utstyr, og gjøre disse tilgjengelig for barna.

Det å kunne stille nye og relevante spørsmål og kunne reflektere over disse en avgjørende forutsetning for livslang læring i det 21. århundre.

V. Overganger

a. Tilvenning i barnehagen

Barnehagen skal i samarbeid med foresatte legge til rette for at barna får en trygg og god start i barnehagen. En positiv og god tilvenningsperiode er avgjørende, både for barnas trivsel og for foreldrenes tillit til personalet. Det er viktig at barnehagen har fleksible rutiner, som tilpasses den enkelte families behov.

Tiltak for en god overgang fra hjem til barnehage:

- Besøksdag i barnehagen før oppstart, for nye barn og foreldre.
- Informasjon fra barnehagen og eget foreldremøte for foreldre til barn som skal begynne i barnehagen
- Oppstartsamtale.
- Velkomsthilsen til nye barn og foreldre fra avdelingen.
- Voksne som gir seg god tid til nye barn og foreldre.
- Lengden på tilvenningsperioden tilpasses hvert enkelt barn/foreldre.

b. Overganger og sammenheng innad i barnehagen

Overganger innad i barnehagen skjer når barn flytter fra småbarnsavdeling til storbarnsavdeling. Denne overgangen tilrettelegges for barn og foreldre. Vi tilstreber «åpne dører» og godt samarbeid, slik at barna blir kjent med barn og voksne også på tvers av avdelingene. Dette vil bidra til å lette overgangen mellom avdelinger for både barn og foreldre.

Tiltak for en god overgang mellom avdelinger:

- Besøk på ny avdeling, motta besøk fra sin nye avdeling.
- Delta i aktiviteter og måltider på ny avdeling.
- Grenseobjekter som sanger, eventyr og leker.
- Gjennom året har vi grupper på tvers. Da samles hver aldersgruppe på en avdeling i noen timer. Hvilke avdelinger vi møtes på ruller slik at barna er innom alle avdelinger hver måned.

c. Samarbeid og sammenheng med skolen

Barnehagen er en del av barnets helhetlige læringsløp. Det barnet har av erfaringer, kunnskap og verdi fra barnehagen skal oppleves som verdifullt i møte med skolen. Barnehagen, SFO og skolen skal kjenne til hverandres faglige vurderinger, arbeidsmåter og kulturer. Sammen skal vi legge til rette for at barn skal oppleve trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd, samt forebygge krenkelser og mobbing.

Tiltak for en god overgang mellom barnehage og skole:

- Overordnet plan for sammenheng mellom barnehage og skole.
- Plan for samarbeid med nærskole.
- Vi har besøksdager til vår nærskole.
- Overgangsmøter mellom barnehage/skole.
- Overgangsskjema fra barnehage til skole: «Her er jeg» og «Dette liker vi å gjøre».
- Alle får besøke sin skole sammen med en eller flere venner og personale – forutsatt at vi kan ivareta Bergen kommune sine regler med tanke på transport av barnehagebarn.

VI. Foreldremedvirkning

Den viktigste foreldremedvirkningen er de daglige møtene i hente- og bringesituasjoner. Her får foreldrene informasjon om hvordan dagen har forløpt, og tillit og god relasjon mellom foreldre og personalet bygges. Det er barnehagens sitt ansvar å legge til rette for at det blir en god dialog. Vi skal bygge tillit med foreldrene på alle nivå, og sikre at foreldre får medvirke i utviklingen.

Foreldre kan medvirke gjennom barnehagens foreldreråd, som består av alle foreldrene. Dette danner igjen foreldreutvalget, FAU, som igjen velger sine representanter til samarbeidsutvalget (SU).

FORELDRERÅDET

FAU

SU

Foreldremedvirkning innebærer at foreldre tar del i barnehagens virksomhet, uttrykker egne tanker og meninger og er med på å utforme tilbudet som barnet gis i barnehagen. Hvor aktiv deltakelsen blir, er naturlig nok avhengig av den enkeltes kapasitet og mulighet.

VII Bærekraftig utvikling

Bærekraft betyr i praksis at vi skal levere langsiktig verdiskapning til fremtiden, og få dekket våre grunnleggende behov uten å ødelegge fremtidige generasjoners mulighet til å dekke sine. For å få dette til må vi legge til rette for at barna klarer å ta vare på naturen, hverandre og ikke minst seg selv.

Vi ønsker å være åpen om hvordan vi påvirker verden rundt oss, og arbeider for å legge til rette for å inkludere barna i dette slik at vi sammen kan nå målene vi setter oss.

Barnehagen skal arbeide for å fremme en praksis hvor holdninger og verdier for et mer bærekraftig samfunn står sentralt i vårt arbeid.

Rammeplanen sier at gjennom arbeid med kropp, bevegelse, mat og helse skal barnehagen bidra til at barna får innsikt i matens opprinnelse, produksjon av matvarer og veien fra mat til måltid. Den sier også at det handler om å tenke og handle lokalt, nasjonalt og globalt. Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå at dagens handlinger har konsekvenser for fremtiden.

Barnehagen skal legge grunnlag for barnas evne til å tenke kritisk, handle etisk og vise solidaritet. Barna skal gjøre erfaringer med å gi omsorg og ta vare på omgivelsene og naturen. For samiske barn betyr dette å leve i samklang med, nyttiggjøre seg av og høste av naturen.

Barnehagen skal legge til rette for at barna blir kjent med naturens mangfold og få oppleve tilhørighet til naturen. Barna skal gjøre seg erfaringer med å gi omsorg og ta vare på omgivelsene og naturen. Når barna får gode naturopplevelser og blir kjent med naturens mangfold starter dannelsen av et miljøbevisst menneske. Videre ønsker vi å formidle bærekraftige verdier, og ha søkelys på gjenbruk.

Ved å tenke «Kan det brukes en gang til?» ønsker vi å gi barna holdninger som motvirker «bruk og kast samfunnet».

Vi ønsker å legge til rette for at barna forstår nytten av å rydde etter seg på tur, ved å la barna lære at det vi tar med oss på tur, tar vi også med oss hjem igjen.

VII Psykososialt barnehagemiljø

Det er forankret i Barnehageloven at alle barn har rett til et trygt og godt barnehagemiljø. I dette ligger det at alle ansatte i barnehagen er forpliktet til å gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for krenkelser, og videre at barnehagen skal jobbe forebyggende for å skape et varmt og inkluderende fellesskap.

Under plikten til å sikre at barn og unge har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø, følger det fire delplikter:

- plikten til å følge med
- plikten til å melde
- plikten til å undersøke
- plikten til å sette inn egnede tiltak

Arbeidet med det psykososiale barnehagemiljøet er et kontinuerlig arbeid som er retningsgivende for barnehagens kvalitetsutviklingsarbeid og grunnleggende for alt vi gjør i barnehagen, både i samspill med barna, samarbeid med foreldre og innad i personalgruppen.

Barnehagen har en lokal handlingsplan for å sikre systematikk i arbeidet med det psykososiale barnehagemiljøet. Handlingsplanen gjennomgås i personalgruppen årlig.

Det psykososiale barnehagemiljøet er videre tema på foreldremøte, foreldresamtaler og i SU ved oppstart av hvert barnehageår.

IX Barns seksuelle helse

Plan for seksuell helse, seksualopplysning og seksualitetsopplæring ble vedtatt av bystyret i april 2019, og er utarbeidet med formål om å sikre en helhetlig innsats for å styrke barn og unges seksuelle helse. Planen peker blant annet på barnehagen som en viktig arena for å sikre kunnskap og nødvendig kompetanse om kropp og seksualitet. Slik kan barnehagen styrke barnas begrepsapparat og danne grunnlag for positive holdninger knyttet til selvfølelse, identitet, egenverd, kropp, følelser og grenser. Videre skapes åpenhet og respekt for mangfold og variasjoner i familieførm og kjønnsuttrykk, noe som kan bidra til å forebygge fordommer og diskriminering.

Grunnlaget for god seksuell helse legges allerede tidlig i småbarnsalder. Bevissthet knyttet til barns seksuelle utvikling og kunnskap om hvordan denne kan komme til uttrykk i lek og atferd, er viktig for å kunne møte dette på en konstruktiv måte. Siden barnehagepersonale og foreldre har et felles ansvar for å ivareta barnets trivsel og utvikling, er det naturlig at barns seksuelle helse også er tema både i foreldresamtaler og på foreldremøter.

Bjørgedalen barnehage

Bjørgedalen 94

5141 Fyllingsdalen

E-post: Bjorgedalen.Barnehage@bergen.kommune.no

Telefon: 53 03 40 60

<https://www.bergen.kommune.no/omkommunen/avdelinger/barnehager/bjorgedalen-barnehage>

BERGEN
KOMMUNE